

Britu Invalīdu padome (The British Council of Disabled People (BCODP)) – galvenā organizācija, kas apvieno vairāk nekā simt cilvēku ar invaliditāti grupas Lielbritānijā.
Tel.: **01332 295 551**; fakss: **01332 295581**
(dalīborganizāciju kontaktinformācija www.bcodp.org.uk/membership).

RADAR – kampanju rīkotājorganizācija cilvēkiem ar invaliditāti.
Tel.: **0207 2503222**; fakss: **0207 2504119**.

Invalīditātes apzināšanās darbībā (Disability Awareness in Action) – specializējas starptautiskajos un cilvēktiesību jautājumos.
Tel.: **020 7834 0477**; e-pasts: info@daa.org.uk

Nacionālais neatkarīga dzīvesveida centrs (The National Centre for Independent Living) – cilvēku ar invaliditāti organizācija, kas veicina neatkarīgu dzīvesveidu un tiešos maksājumus.
Tel.: **020 7587 1663**; fakss: **020 7587 1177**.

Londonas Reģiona invalīditātes rīcības grupa (Greater London Action on Disability).
Tel.: **020 7346 5800**; fakss: **020 7326 4554**.

Melnādaino iedzīvotāju un etnisko minoritāšu kopienu invalīdu un kopēju nacionālā padome (The National Council of Disabled People and Carers from Black and Minority Ethnic Communities).
Tel.: **0208 527 3211**; e-pasts: juliej.charles@equalitiesnational.org.uk

People First – kampanju rīkotājorganizācija, ko vada cilvēki ar mācīšanās grūtībām. Ja vēlaties noskaidrot jautājumus, kas jums interesē, atvēliet šīs organizācijas pārstāvjiem pietiekami ilgu laiku atbilžu sniegšanai.
Tel.: **020 7485 6660**; e-pasts: general@peoplefirstttd.com

Vērtības darbībā (Values into Action) – kampanjas ar un par cilvēkiem, kam ir mācīšanās grūtības.
Tel.: **020 7729 5436**; e-pasts: general@viauk.org

Lielbritānijas Nedzirdīgo asociācija (The British Deaf Association).
Tel.: **020 7614 3135**; fakss: **0800 652 2965**.

Neredzīgo cilvēku rīcības grupa (Action for Blind People).
Tel.: **020 7635 4921**; e-pasts: paul_w@afb.org

Asociācija cilvēkiem ar augšanas traucējumiem (Restricted Growth Association).
Tel.: **01308 898445**; e-pasts: office@restrictedgrowth.co.uk

Invalīdu vienlīdzība izglītībā (Disability Equality in Education) – veicina cilvēku ar invaliditāti iesaistīšanos vispārējā izglītībā.
Tel.: **0207 359 2855**; e-pasts: info@diseed.org.uk

REGARD – nacionālā līmeņa organizācija lezbietēm, gejiem, biseksuāļiem un transpersonām ar invaliditāti. www.regard.org.uk

Garīgās veselības mediji (Mental Health Media) – veicina psihiatrijas pakalpojumu lietotāju viedokļu izplatīšanu.
Tel.: **020 7700 8171**; e-pasts: katie.brudenel@mhmedia.com

Nacionālais invalīdu mākslas forums (National Disability Arts Forum).
Tel.: **0191 261 1628**; fakss: **0191 261 2237**.

Tulkojumu latviešu un krievu valodā sagatavoja Latvijas Cilvēktiesību centrs (LCC). Izdevuma tulkošanu un iespiešanu latviešu un krievu valodā finansiāli atbalstījusi Eiropas Komisija LCC projekta "Cilvēktiesību monitorings: spīdzināšanas un necilvēcīgas apiešanās novēršana slēgtajās iestādēs – cietumos, policijas izolatoros un psihoneiroloģiskajās iestādēs Baltijas valstīs" ietvaros. Bukletā atspoguļots autoru viedoklis, kas nevar tikt izmantots, lai paustu Eiropas Komisijas oficiālo nostāju.

NORAKSTĪTS

VADLĪNIJAS ŽURNĀLISTIEM PAR INVALIDITĀTES ATSPUGULOŠANU MASU SAZIŅAS LĪDZEKLĀS

Jūs taču nevēlaties ar saviem rakstiem veicināt 10 miljonu cilvēku atstumšanu, bet neesat pārliecināts par atbilstošu valodas stilu invalīditātes aprakstos? Laikraksts "Invaliditāte šobrīd" (*Disability Now*) (DN) un Nacionālā žurnālistu savienība (*National Union of Journalists*) ir apvienojušas spēkus, lai censtos kļiedēt neskaistros jautājumus. Gatavojot šo bukletu, tika iesaistītas svarīgākās cilvēku ar invaliditāti grupas. Materiāls tapis kā viens no laikraksta *Disability Now* organizētās kampanjas mēģinājumiem uzlabot cilvēku ar invaliditāti atspoguļojumu un veicināt viņu nodarbinātību visās tautsaimniecības nozarēs.

"Šis buklets ir ļoti nozīmīgs līdzeklis žurnālistiem, būtiska daļa no kampanjas, kuras mērķis ir izbeigt miljoniem cilvēku diskrimināciju, kā arī nopietns aicinājums tautsaimniecības pārstāvjiem atvērt acis un nepalikt vienaldzīgiem."

Džeremijs Dīrs (Jeremy Dear),
Nacionālās žurnālistu savienības ģenerālsēkretārs

www.disabilitynow.org.uk
www.nuj.org.uk

DN
disabilitynow

NUJ
NATIONAL UNION
OF
JOURNALISTS

Cilvēku ar invaliditāti atspoguļojums masu saziņas līdzekļos būtiski ietekmē to, kā viņi tiek uztverti.

Cilvēku ar invaliditāti kustība ir neatlaidīgi cīnījusies, lai invaliditāte tiktu atzīta nevis par medicīniska rakstura, bet gan par cilvēktiesību jautājumu.

No šī invaliditātes “sociālā modeļa” viedokļa raugoties, cilvēku invaliditāti drīzāk nosaka sabiedrībā radītie ierobežojumi, nevis tas, ka viņi cieš no sava veselības, fiziskā vai garīgā stāvokļa. Piemēram, riteņkrēsla lietotāju par invalīdu padara tas, ka bankas lete viņam ir pārāk augsta un nepieejama.

Cilvēku ar invaliditāti organizācijas rīko kampaņas, popularizējot vienlīdzīgas iespējas un pakalpojumus, kas invalīdiem ļautu dzīvot patstāvīgi, nevis no labdarības atkarīgi dzīvi.

Šajā materiālā norādīto terminu lietojumu atbalsta invalīdu organizācijas, uzskatot, ka tie drīzāk norāda uz pilnvērtīgu iesaistīšanos, nevis uz pasivitāti. Ja Jūs šaubāties, pajautājiet cilvēkiem pašiem, kā viņi vēlas tikt atspoguļoti.

Atsakieties no invalīdu-supercilvēku aprakstiem – tie ir aizbīdnieciski un izvirza cilvēkiem ar invaliditāti nesasniedzamas prasības un standartus. Invalīdu sporta pasākumus aprakstiet kā jebkuru citu sporta veidu.

Visi invalīdi nav tikai jauki un nevainīgi – un turklāt viņi tik tiešām arī nodarbojas ar seksu.

Dzīve nav “sods par jaunu nodarījumu” – vismaz liela daļa invalīdu tā neuzskata.

Nesauciet cilvēkus ar invaliditāti par varoņiem vai apbrīnas vērtiem tikai tāpēc, ka viņi dara to pašu ko citi – vai tad jūs par to rakstītu, ja cilvēks nebūtu invalīds?

“Traģisks upuris” ir aizskarošs stereotips – tā vietā pievērsiet uzmanību ierobežojumiem, kas apgrūrina invalīdu pilnvērtīgu iesaistīšanos, – nepieejami mājokļi un transports, individuālās aprūpes pakalpojumu trūkums, izglītības un darba iegūšanas grūtības.

Vai tas tāpēc, ka man ir invaliditāte?

Vai cilvēka invaliditāte tik tiešām ir nozīmīga rakstā vai sižetā?

Invaliditāte var būt aktualitāte – kāpēc gan neatspoguļot institūciju “invaliditāti” vai nevarēšanu, nepienācīgu vai vardarbīgu izturēšanos pret cilvēkiem ar invaliditāti, eitanāziju vai ģenētisko atlasī?

Par invalīdiem runājiet ar pašiem invalīdiem – nerunājiet par cilvēkiem ar invaliditāti ar viņu mātēm, tēviem, kopējiem, labdarības organizācijām. Neaizmirstiet, ka daudzi invaliditātes veidi nav acīm redzami, piemēram, epilepsija, disleksija un garīgās veselības traucējumi.

Noslēgumā vēlamies ieteikt – nesaspīngstiet, intervējot cilvēkus ar invaliditāti; neviens jums nepārmetīs, ja cilvēkam ar redzes traucējumiem, atvadoties teiksiet “Uz redzēšanos!”
Ja par kaut ko šaubāties, nebaidieties pajautāt.

✓	Invalīds	X	Sakropļots cilvēks, kroplis, cilvēks ar fiziskiem trūkumiem, nespējnieks
✓	Ir (..) (traucējumi)	X	Cieš no (..), ir (..) upuris, ir (..) (epileptiķis, dislektiķis utt.)
✓	Cilvēki, kuriem nav invaliditātes	X	Fiziski pilnvērtīgie, veselie, normālie
✓	Cilvēks, kuram ir grūtības mācīties	X	Garīgi atpalicis, garīgi neattīstīts, atpalicis
✓	Riteņkrēsla lietotājs	X	Riteņkrēslam piekaltais, ratiņnieks
✓	Cilvēki ar dzirdes traucējumiem, nedzirdīgie	X	Kurlie
✓	Nedzirdīgie, kas izmanto zīmju valodu	X	Kurlmēmie
✓	Neredzīgi cilvēki, cilvēki ar redzes traucējumiem	X	Aklie
✓	Cilvēki ar garīgās veselības traucējumiem, garīgām slimībām (terminu “psihotisks” izmanto tikai specifisku slimības formu gadījumā, nevis vispārīgos aprakstos)	X	Garīgi slimie, trakie, psihi, psihopāti, šizofrēniķi, personības dalīšanās
✓	Persona ar cerebrālo trieku	X	Spastisks
✓	Augšanas traucējumi, neliels augums	X	Punduris
✓	Autisms vai Aspergera sindroms	X	Antisociāls, nekontrolējams, atpalicis, cilvēks ar uzvedības problēmām